

‘Ο Σχολικός ‘Εκπαιδευτικός καί ‘Επαγγελματικός Προσα- νατολισμός στην ‘Ελλάδα

Μ. Χαρίτου-Φατούρου

Στήν ιδανική, καί φοβάμαι, ουτοπιστική του μορφή, ό έπιστή-
μονας πού εφαρμόζει τόν επαγγελματικό προσανατολισμό,
(Ε.Π.) δηλαδή αυτός πού ονομάζουμε επαγγελματικό σύμβου-
λο ύποτίθεται ότι: α) έχει πλήρη πληροφόρηση γιά τίς απαιτή-
σεις τού κάθε επαγγέλματος καί γιά τήν αγορά εργασίας καί β) έχει επίσης πλήρη πληροφόρηση (μέ τίς διάφορες εξετάσεις, τά
τέστ, τίς συνεντεύξεις πού κάνει) γιά τίς ικανότητες, τά ενδια-
φέροντα, τίς κλίσεις, τίς δυνατότητες τού ατόμου. Καί προσπα-
θεί νά συνταιριάξει τά δύο σύνολα πληροφοριών. Θά επιχειρή-

σει δηλαδή νά συμβουλέψει τόν έφηβο πού προβληματίζεται
γιά τό επάγγελμα πού θά διαλέξει ή τού ενήλικα πού γιά
λόγους οικονομικούς ή άλλους αναγκάζεται νά αλλάξει δου-
λειά καί έχει τήν πολυτέλεια νά διαλέξει.

Θά τόν συμβουλέψει σχετικά μέ ποιά εργασία, ή τί είδους
εργασία, ή ποιά ομάδα από εργασίες τού ταιριάζουν καλύτερα,
θά αποδόσει καλύτερα, καί θά είναι ικανοποιημένος από τή
δουλειά του, μ' άλλα λόγια θά είναι ένας εύτυχισμένος
άνθρωπος.

‘Αλλά από δώ αρχίζουν τά ερωτήματα καί οι αμφισβητή-
σεις: 1. Ποιός μπορεί νά έχει πλήρη γνώση τών ικανοτήτων καί
ένδιαφερόντων τού άλλου, όσο εξειδικευμένος καί αν είναι,
όποιες δοκιμασίες (τέστ) καί αν μεταχειριστεί καί όσες συνεν-
τεύξεις καί αν κάνει. 2. Ποιός μπορεί ποτέ νά έχει πλήρη
πληροφόρηση γιά όλα τά επαγγέλματα (ιδιαίτερα τά πολύπλο-
κα) τί είδους κλίσεις καί ικανότητες χρειάζονται. ‘Ασφαλώς
μόνο ένας καλός επαγγελματίας στή συγκεκριμένη, κάθε φορά,
δουλειά μπορεί νά τό κάνει αυτό, καί όχι πάντα μέ απόλυτη
έπιτυχία.

Γιά τό μόνο πράγμα πού μπορεί νά έχει πλήρη πληροφόρη-

ση ό επαγγελματικός σύμβουλος είναι ή αγορά εργασίας πού καί αυτό απαιτεί άμεση καί συχνή ενημέρωση από μέρους του. Βέβαια, ό επαγγελματικός σύμβουλος πού διαθέτει γνώση, εμπειρία καί κοινωνική συνείδηση σήμερα, ξέρεi πολύ καλά τά περιορισμένα όρια καί τούς κινδύνους τών συμβουλών του. Έτσι, ιδιαίτερα στό σχολικό προσανατολισμό, περιορίζεται άπλως νά δώσει τίς αναγκαίες πληροφορίες πού είναι συχνά έντελως απαραίτητες στόν έφηβο. Αφήνει πάντοτε τήν τελική άπόφαση στόν ίδιο, προσπαθώντας νά μήν τόν έπηρεάσει καί άποφεύγει τίς συμβουλές. Γιατί ξέρεi πολύ καλά, πώς όχι μόνο μπορεί νά κάνει λάθη, αλλά ότι άκόμη καί χωρίς νά τό θέλει μπορεί πολύ εύκολα νά όδηγήσει τό νέο πρός τήν έπιλογή έκείνη πού απαιτεί τό οικονομικό σύστημα στό όποιο θά ένταχθεί ως παραγωγικό άτομο. Δηλαδή, ή έπιλογή του μπορεί έλάχιστη σχέση νά έχει μέ τίς ιδιαίτερες κλίσεις, ικανότητες καί προτιμήσεις του. Μ' άλλα λόγια, προσπαθεί νά άποφύγει νά εφαρμόσει, έστω καί άθελά του, αυτό πού ήθελήμενα κάνουν οι επαγγελματικοί σύμβουλοι τών επιχειρήσεων: Τήν τοποθέτηση του κατάλληλου άνθρώπου στήν κατάλληλη δουλειά γιά νά εξασφαλιστεί κατά κύριο λόγο ή ύψηλή παραγωγικότητα, καί πολύ λιγότερο ή ικανοποίηση καί άκόμη λιγότερο ή εύτυχία του εργαζόμενου.

Στόχος τής σύντομης αυτής εισαγωγής ήταν νά ευαισθητοποιήσει τόν αναγνώστη, ώστε νά δει μέ κάπως περισσότερη κριτική, αλλά καί έποικοδομητική διάθεση τίς κρατικές ένέργειες, τώρα καί στό παρελθόν του θεσμού του επαγγελματικού προσανατολισμού στή χώρα, πού θά προσπαθήσω νά αναλύσω παρακάτω.

Η κυβέρνηση ανακοίνωσε πρόσφατα τήν έναρξη Σεμιναρίων γιά τόν Έπαγγελματικό Προσανατολισμό στό Βόλο, τήν Πάτρα καί τά Γιάννενα, μέ τή συνεργασία του Κέντρου Έκπαιδευτικών Μελετών (ΚΕΜΕ) του Έργου Παιδείας καί του Όργανισμού Άπασχολήσεως Έργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) του Έργου Εργασίας. Ταυτόχρονα ανακοίνωσε καί τήν εφαρμογή του θεσμού στήν Γ' τάξη σέ όλα τά Γυμνάσια τής Αθήνας, του Πειραιά καί τής Θεσσαλονίκης.

Όμολογουμένως, ή Ελλάδα έχει άργήσει στόν τομέα αυτό, τή στιγμή πού ό θεσμός εφαρμόζεται στίς περισσότερες «ανάπτυγμένες» οικονομικά χώρες από τή δεκαετία του 40 κίόλας, καί διδάσκεται ήδη στό Πανεπιστήμιο, τά όποια σέ πολλές περιπτώσεις δίνουν καί πτυχίο επαγγελματικού συμβούλου.

Βέβαια, οι πρώτες προσπάθειες γιά τήν εισαγωγή του θεσμού του εκπαιδευτικού καί επαγγελματικού προσανατολισμού στήν Ελλάδα, χρονολογούνται από τό 1953, καί έγιναν, σχεδόν ταυτόχρονα, από τά Έργου Παιδείας καί Έργου Εργασίας, πού παρέμειναν από τότε οι βασικοί φορείς τής προσπάθειας αυτής στή χώρα μας. Ωστόσο, οι ένέργειες του Έργου Παιδείας, ως πριν από λίγο καιρό, ήταν λίγες καί περιορισμένης σημασίας, μιά καί δέν είχε αναγνωρισθεί άκόμη ή ανάγκη γιά εκπαιδευτικό προσανατολισμό στό σχολικό επίπεδο, καί ή αίτία ήταν σέ μεγάλο βαθμό τό ίδιο τό εκπαιδευτικό σύστημα. Γιατί μέ εξαίρεση τή χρονική περίοδο 1964-67, ή εκπαίδευση ήταν ύποχρεωτική μόνο ως τήν ηλικία τών 12 έτών, όποτε ήταν βέβαια πολύ νωρίς γιά τέτοιου είδους προσανατολισμό, ενώ στήν ηλικία τών 15 έως 18, οι νέοι είχαν ήδη κάνει τήν έπιλογή τους: εργαζόνταν ή προετοιμάζονταν γιά τίς εισα-

γωγικές εξετάσεις στό Άνώτατο Έκπαιδευτικά Ίδρύματα. Άπό τήν άλλη μεριά όμως, ή ανάγκη γιά επαγγελματική καθοδήγηση πέρα από τό σχολικό επίπεδο είχε αναγνωρισθεί σέ μεγαλύτερο βαθμό. Αυτό φαίνεται από τό γεγονός ότι τό Έργου Εργασίας πήρε ούσιαστικότερα μέτρα στήν κατεύθυνση αυτή. Οι προσπάθειες του όμως μάλλον έκμηδενίστηκαν, μιά καί δέν καθιερώθηκε εύρύς καί προσεκτικός προγραμματισμός στό σχολείο, στή διομηχανία καί τίς δημόσιες υπηρεσίες. Άλλωστε είναι φανερό πώς ό επαγγελματικός προσανατολισμός δέν θά μπορούσε, έτσι κι άλλιώς, νά λειτουργήσει σέ εύρεία κλίμακα χωρίς επαρκή αριθμό εκπαιδευμένων συμβούλων, ψυχολόγων καί ειδικών στό θέμα έπιστημόνων. Αυτό όμως ήταν καί παραμένει άδύνατο, έφ' όσον τά Πανεπιστήμιά μας δέν μπορούν νά βοηθήσουν πρός αυτή τήν κατεύθυνση. Στό παρελθόν τά δύο Έργου έκαναν μερικές προσπάθειες γιά μιά τέτοια εκπαίδευση, αλλά οι άνάγκες, παρά τήν πολύ περιορισμένη εφαρμογή του επαγγελματικού προσανατολισμού ούτε καί σήμερα καλύπτονται μέ έπάρκεια.

Τό Έργου Παιδείας εισάγει, τό 1953, στό Διδακταλεία Μέσης καί Δημοτικής Έκπαίδευσης τό μάθημα του επαγγελματικού προσανατολισμού. Τότε περίπου ιδρύθηκε καί τό «Πρότυπο Κέντρο Έπαγγελματικού Προσανατολισμού» πού υπαγόταν στήν Υπηρεσία Γενικής Έκπαίδευσης του Έργου. Τό Κέντρο όμως αυτό έκανε περιορισμένης κλίμακας έρευνα σέ ένα μικρό αριθμό τέστ, χωρίς νά κάνει ποτέ προσπάθεια γιά τήν εφαρμογή τους σέ πλατιά κλίμακα ή έστω νά δημοσιεύσει τά αποτελέσματά της. Η ζωή του Κέντρου έληξε όταν, τό 1975, ιδρύθηκε τό «Κέντρο Έκπαιδευτικών Μελετών καί Έπιμόρφωσης» (ΚΕΜΕ) πού ανέλαβε όλη τήν εύθύνη γιά τόν προγραμματισμό, τήν έρευνα καί τήν εφαρμογή του στή στοιχειώδη καί τή μέση εκπαίδευση, καθώς καί τή μετεκπαίδευση.

Μέσα στό κλίμα τής γενικής μεταρρύθμισης πού ακολούθησε τή δικτατορία, τό Έργου Παιδείας, ανέλαβε, τά τελευταία τρία χρόνια, τήν αναδιοργάνωση τής πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας καί άνώτερης (ιδιαίτερα τής τεχνικής) εκπαίδευσης. Άποτέλεσμα αυτής τής προσπάθειας ήταν ό νόμος «Περί όργανώσεως καί Διοικήσεως τής Γενικής Έκπαίδευσως» του 1976. Τό νέο σύστημα πού θά αποδίδει πλήρως γύρω στό 1981, θεσπίζει, όπως είναι γνωστό, ύποχρεωτική εκπαίδευση έννέα χρόνων, έξη χρόνια γιά τό Δημοτικό καί τρία γιά τό Γυμνάσιο. Ό άπόφοιτος του Γυμνασίου έχει νά διαλέξει άνάμεσα σέ τέσσερις προοπτικές: Νά άναζητήσει δουλειά, άν έχει οικονομικά προβλήματα, νά μπει σέ μιά Τεχνική Σχολή (δημόσια ή ιδιωτική) άπ' όπου θά άποφοιτήσει ειδικευμένος τεχνίτης, ή μετά από εξετάσεις νά μπει στό Τεχνικό ή Γενικό Λύκειο. Στό Γενικό Λύκειο θά πρέπει πάλι νά επιλέξει άνάμεσα σέ τρεις δυνατότητες: Τής Γενικής Έκπαίδευσης, τών Οικονομικών Σπουδών καί τών Ναυτικών Σπουδών. Στό Λύκειο Γενικής Έκπαίδευσης ό μαθητής θά πρέπει καί πάλι νά κάνει τήν έπιλογή του άνάμεσα σέ διάφορες ομάδες θεμάτων πού θά τόν όδηγήσουν τελικά σέ κάποια Πανεπιστημιακή Σχολή.

Είναι φανερό ότι ό νέος στό 15 ή 16 του χρόνια αναγκάζεται νά πάρει μιά σειρά από αποφάσεις (σύμφωνα μέ τίς δυνατότητές του) πού θά σημαδέψουν τήν υπόλοιπη ζωή του. Πέρα από τό θεωρητικό έρώτημα άν όλα τά άτομα είναι σέ θέση, από

άποψη ώριμησης, νά πάρουν τήν ίδια στιγμή τής ζωής τους τόσο σημαντικές αποφάσεις και νά περάσουν όλες αυτές τίς δοκιμασίες, έχουν σίγουρα ανάγκη από βοήθεια γιά νά κάνουν τίς επιλογές τους. 'Η πολιτεία φαίνεται πώς αναγνώρισε αυτή τήν ανάγκη. Έτσι, στό άρθρο 28, παρ.6 του νέου Νόμου, προβλέπει τήν εισαγωγή στά σχολεία του θεσμού του εκπαιδευτικού προσανατολισμού γιά πρώτη φορά στην 'Ελλάδα. 'Αλλά ενώ έχει γίνει ή νομοθετική ρύθμιση δέν υπάρχουν ούτε τά μέσα, και πολύ περισσότερο τό εκπαιδευμένο προσωπικό γιά νά εφαρμόσει τό θεσμό. Τό πρόβλημα φαίνεται πώς αναγνωρίστηκε και επισημάνθηκε από τήν επιτροπή πού συγκροτήθηκε από τό ΚΕΜΕ άμέσως μετά τή θέσπιση του νέου νόμου. Έργο τής επιτροπής ήταν νά μελετήσει τά στάδια, τούς τρόπους και τά μέσα γιά τήν εφαρμογή του επαγγελματικού προσανατολισμού στά πλαίσια τής εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Οί προτάσεις τής επιτροπής αντικατοπτρίζουν σέ γενικές γραμμές τήν κυβερνητική αντίληψη γιά τόν επαγγελματικό προσανατολισμό, παρόλο πού δέν είναι ακόμη γνωστό ως ποιά σημείο έγιναν τελικά αποδεκτές.

Στά κείμενα τής επιτροπής ό επαγγελματικός προσανατολισμός ορίζεται ως εξής: "Ο Σχολικός και 'Επαγγελματικός προσανατολισμός είναι θεσμός πού αποδέλεται στό νά βοηθήσει τό μαθητή στην ανάπτυξη τής προσωπικότητάς του και νά τόν διευκολύνει νά πετύχει τήν προσαρμογή του στό σχολείο, τό έπάγγελμα και τή ζωή." 'Η γενικότητα και ασάφεια του όρισμού έξυπηρετεί τό σκοπό τής και είναι φανερό πώς ακολουθεί τή γενική θέση ότι όλη ή προσπάθεια, πρέπει νά γίνεται αποκλειστικά από τό μαθητή. Θεωρήθηκε ακόμη πώς ό επαγγελματικός προσανατολισμός πρέπει νά δίνει: α) γενικές πληροφορίες γιά τά είδη των επαγγελμάτων καθώς και τήν περιγραφή τους. 'Η επιτροπή προτείνει επίσης τήν ίδρυση σέ κάθε πόλη ενός τουλάχιστον "Κέντρου Σχολικού και 'Επαγγελματικού Προσανατολισμού", άνάλογα μέ τόν αριθμό των μαθητών σέ κάθε περιοχή. Τά κέντρα αυτά θα είναι εφοδιασμένα μέ μιά κινητή μονάδα πού θα επισκέπτεται τά απομακρυσμένα σχολεία.

Τό προσωπικό του Κέντρου θα εργάζεται μέ δύο τρόπους: α) Μέσα στό Κέντρο μέ συνεντεύξεις μέ μαθητές και γονείς πού θα απευθύνονται σ' αυτό γιά βοήθεια, άνάλυση και εκτίμηση των άτομικών επιδόσεων ή επισκέψεις στους τόπους δουλειάς. β) Στά σχολεία μέ τήν εφαρμογή όμαδικών τέστ, εκπαιδευτικών κριτηρίων και μέ όμαδικές συζητήσεις μέ γονείς και μαθητές.

'Η επιτροπή προτείνει ότι τό πρόγραμμα αυτό πρέπει νά εφαρμοστεί σέ δύο φάσεις: Στην προκαταρκτική φάση πού θα διαρκέσει ως τό 1980, αναγνωρίζοντας προφανώς τήν έλλειψη εκπαιδευμένου προσωπικού, ή επιτροπή προτείνει τήν "έκπαίδευση" από τό ΚΕΜΕ καθηγητών Γυμνασίου γιά ένα σύντομο διάστημα έξι ημερών και ένα ταχύρρυθμο σεμινάριο τό καλοκαίρι. Τά κριτήρια όμως γιά τήν επιλογή αυτών των καθηγητών δέν ξεκαθαρίζονται: μπορεί νά έχουν οποιαδήποτε ειδικότητα (μαθηματικοί, φιλόλογοι), θα πρέπει νά ξέρουν τουλάχιστο μιά ξένη γλώσσα και θα πρέπει νά έχουν δείξει ένδιαφέρον γιά τόν επαγγελματικό προσανατολισμό, παρόλο πού δέν προσδιορίζεται ό τρόπος μέ τόν οποίο σκοπεύουν νά τό έλέγξουν αυτό. 'Η δουλειά τους θα είναι νά προσφέρουν πληροφορίες σχετικά μέ

τήν περιγραφή των επαγγελμάτων, καθώς και γιά τήν οικονομική και επαγγελματική δομή τής χώρας. Οί καθηγητές αυτοί θα εκπαιδευθούν επίσης και άλλους καθηγητές, πού θα έχουν επιλεγεί γι' αυτό τό σκοπό από τά σχολεία τής περιοχής τους. Είναι βέβαια άξιο θαυμασμού πώς μέσα σέ 6 ήμερες θα μπορέσουν νά καταρτισθούν τόσο καλά οί καθηγητές αυτοί ώστε νά εκπαιδευθούν και άλλους, τή στιγμή πού γιά τήν εκπαίδευση των ίδιων θα χρειάζονταν χρόνια. Παρά τό γεγονός ότι ή δουλειά τους θα είναι καθαρά πληροφοριακή, ώστόσο θα επηρεάζει αποφασιστικά τίς τύχες χιλιάδων νέων ανθρώπων. 'Η κυβέρνηση προσπαθεί μέ κάθε τρόπο νά καλύψει τά κενά πού αφήνει ή 'Ανώτατη Παιδεία, προκειμένου νά εφαρμόσει άμεσα τό εκπαιδευτικό τής πρόγραμμα. 'Αλλά τά στεγανά είναι τέτοια, ώστε ούτε και τώρα, τήν "ύστατη στιγμή" δέν κάνει τίποτα γιά νά θεραπεύσει τό κακό. Πουθενά δέν προβλέπεται πρόγραμμα σπουδών γιά επαγγελματικούς συμβούλους και σχολικούς ψυχολόγους στά ΑΕΙ, παρόλο πού ή ίδια ή 'Επιτροπή αναγνωρίζει τήν αναγκαιότητα και ζητάει νά ιδρυθεί Σχολή Ψυχολογίας σέ ένα τουλάχιστο από τά Πανεπιστήμια τής χώρας.

Στή διάρκεια τής προκαταρκτικής φάσης ή επιτροπή συνιστά νά ετοιμαστούντά αναγκαία έγχειρίδια επαγγελματολογίας και ή βιβλιογραφία γιά τήν οικονομική και επαγγελματική ζωή, και νά χρησιμοποιηθούν πειραματικά τά απαραίτητα τέστ. 'Η δεύτερη και τελική φάση θ' αρχίσει τό 1981, καταλήγοντας στην πλήρη εφαρμογή του προγράμματος επαγγελματικού προσανατολισμού σ' όλους τούς μαθητές τής Γ' Γυμνασίου των Σχολείων τής χώρας. 'Ως τώρα φαίνεται ότι τό 'Υπουργείο Παιδείας συμφώνησε νά πραγματοποιηθεί ένα μέρος τής πρώτης φάσης του προγράμματος τής επιτροπής. 'Ο επαγγελματικός προσανατολισμός θα εφαρμοστεί μόνο σέ ένα περιορισμένο αριθμό (δείγμα) σχολείων. Θα ετοιμαστούν έγχειρίδια περιγραφής επαγγελμάτων και θα οργανωθούν ταχύρρυθμα σεμινάρια, στά όποια θα πάρουν μέρος κυρίως διευθυντές Σχολείων. Οί Γυμνασάρχες αυτοί θα πρέπει νά δώσουν, κατόπιν, μαθήματα μιάς ώρας τήν εβδομάδα σέ μαθητές τής Γ' Γυμνασίου, στά όποια θα γίνεται περιγραφή του περιεχομένου των διαφόρων επαγγελμάτων και θα δίνονται βασικές πληροφορίες γιά τήν οικονομική και επαγγελματική κατάσταση τής χώρας.

'Ηδη όμως τό 'Υπουργείο, μέ ανακοίνωση του στίς εφημερίδες όπως είδαμε, αφού διαπιστώσει τήν επιτυχή εφαρμογή τής πρώτης φάσης (άγνωστο πώς όμολογήθηκε ή επιτυχία αυτή, μιά και δέν μπορούμε νά ξέρουμε ακόμη τίς επιπτώσεις τής εφαρμογής στους μαθητές), προχωρεί μέ τό αξιοθαύμαστο, πράγματι, θάρρος, και σέ συνάρτηση μέ τά προηγούμενα, μέ προχειρότητα, στην πλήρη εφαρμογή του θεσμού στους μαθητές των Γυμνασίων των μεγάλων πόλεων. Και προχωρεί στην προετοιμασία, τό ίδιο πρόχειρα κι' αυτή, γιά τήν εφαρμογή του και στίς άλλες πόλεις τής 'Ελλάδας.

Τό 'Υπουργείο Έργασίας, πού είναι ό άλλος φορέας εφαρμογής του επαγγελματικού προσανατολισμού στή χώρα, έδειξε στό παρελθόν μεγαλύτερη δραστηριότητα απ' όση τό 'Υπουργείο Παιδείας. 'Ηδη τό 1954 πέρασε τόν πρώτο σχετικό μέ τόν επαγγελματικό προσανατολισμό νόμο γιά όλο τό εργατικό δυναμικό τής χώρας και τόν ίδιο χρόνο ιδρύθηκε ή πρώτη και μοναδική ειδική σχολή επαγγελματικού προσανατολισμού, πού

λειτούργησε για δύο μόνο χρόνια. Όμως οι 65 απόφοιτοι της Σχολής που διορίστηκαν κυρίως στα γραφεία εύρέσεως εργασίας γρήγορα ανακάλυψαν ότι ήταν αναγκασμένοι να περιοριστούν σε γραφειοκρατική εργασία, ή στην καλύτερη περίπτωση στην προσπάθεια να βρίσκουν δουλειά στους άνεργους. Αυτό ασφαλώς ήταν αποτέλεσμα της έλλειψης του κατάλληλου γενικού προγραμματισμού την εποχή εκείνη, από τη μεριά του Υπουργείου. Αργότερα, καθώς η δραστηριότητα του επαγγελματικού προσανατολισμού επεκτεινόταν και η ανάγκη για ειδικευμένο προσωπικό έγινε πιεστικότερη, το Υπουργείο οργάνωσε ένα συνοπτικό σεμινάριο για 50 αποφοίτους κυρίως Νομικής, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών. Οι εκπαιδευόμενοι επρόκειτο να απασχοληθούν στις "υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού" κάτω από τη διεύθυνση του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) του Υπουργείου Εργασίας.

Σήμερα, στο Υπουργείο Εργασίας υπάρχουν 50 σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού και 50 βοηθοί, 2 ψυχολόγοι και 6 κοινωνικοί λειτουργοί. Απασχολούνται κυρίως στις 14 υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού που βρίσκονται στις διανομαρχιακές έδρες, στις μεγαλύτερες πόλεις και ο αριθμός τους φαίνεται ότι πρόκειται να αυξηθεί σημαντικά σύμφωνα με ένα νέο Νόμο που ετοιμάζεται. Οι σύμβουλοι αυτοί φαίνεται πως υποχρεώνονται να παρέχουν τις εξής υπηρεσίες: α) Νά προσφέρουν συμβουλές σε άτομα, οργανισμούς ή επιχειρήσεις που απευθύνονται σ' αυτούς. Όσοσο λίγα άτομα προστρέχουν στη συμβουλή τους διότι δεν υπάρχει επαρκής

πληροφόρηση και οι επιχειρήσεις συνήθως προτιμούν να οργανώνουν την επιλογή του προσωπικού τους ιδιωτικά. β) Νά οργανώνουν σεμινάρια για παροχή πληροφοριών γύρω από τα επαγγέλματα σε μαθητές των τριών πρώτων τάξεων και της τελευταίας τάξης του Γυμνασίου που στο μέλλον θα είναι ή τελευταία τάξη του Λυκείου. Δεν χρειάζεται θέβαια να πούμε ότι τα Σχολεία που επωφελούνται από τις υπηρεσίες αυτές είναι λίγα και στις μεγάλες πόλεις, αφού ο αριθμός των συμβούλων είναι ανεπαρκής. γ) Νά διεκπεραιώνουν τις διαδικασίες επιλογής για 22 Σχολές Μαθητείας και 84 Σχολές Ταχύρυθμης Εκπαίδευσης, που λειτουργούν με ευθύνη του Υπουργείου Εργασίας, καθώς και για τις Σχολές Τουριστικών Επαγγελμάτων.

Για να καλύψει την ανάγκη για επεξεργασία των μεθόδων και της τεχνικής του επαγγελματικού προσανατολισμού στην ελληνική πραγματικότητα, το Υπουργείο Εργασίας ίδρυσε το 1956 το "Κέντρο Ψυχοτεχνικών Ερευνών". Το επιστημονικό προσωπικό του Κέντρου ξεκίνησε από την αρχή να προσαρμόζει σχεδόν αποκλειστικά τα τέσσερα που έχει κατασκευάσει το "Institut national d'orientation professionnelle" (INOP) και το "Centre de psychologie appliquee" (CPA) στη Γαλλία. Εργάστηκαν μόνο σε ομαδικά τεστ εκτελεστικής ή πρακτικής ικανότητας, πράγμα που δείχνει πως η δουλειά τους απευθυνόταν σχεδόν αποκλειστικά στο ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό, χωρίς να προσφέρει τη δυνατότητα μιάς διεξοδικής και λεπτομερειακής ανάλυσης στην άσκηση της συμβουλευτικής. (1)

Τό Υπουργείο φαίνεται ότι ετοιμάζει επίσης μιά έκτεταμένη

στάθμιση στην ελληνική πραγματικότητα ενός γνωστού ομαδικού τέστ ειδικών ικανοτήτων του, BF63, για μαθητές του Γυμνασίου και του Λυκείου. 'Ακόμη θά ετοιμαστούν σύντομα περίπου 100 μονογραφίες για διάφορα επαγγέλματα, για να χρησιμοποιηθούν στα Τεχνικά Λύκεια και στίς 'Ανώτατες Τεχνικές Σχολές.

Μετά από δεκαετίες παράλληλης συμβίωσης φαίνεται ότι έχει πιά άναγνωριστεί ή ανάγκη για στενή συνεργασία μεταξύ του ΟΑΕΔ του 'Υπουργείου 'Εργασίας και του ΚΕΜΕ του 'Υπουργείου Παιδείας. 'Αναμφίβολα αυτή ή απόφαση είναι σημαντική για τήν αποτελεσματική εφαρμογή του επαγγελματικού προσανατολισμού στή χώρα. Θά συντονίσει τό πρόγραμμα εκπαιδευτικού προσανατολισμού του 'Υπουργείου Παιδείας, πού επεκτείνεται μέ επικίνδυνη ταχύτητα, μέ τά προγράμματα τεχνικής εκπαίδευσης και επιλογής και μέ τά στοιχεία για τήν αγορά εργασίας πού διαθέτει τό 'Υπουργείο 'Εργασίας. 'Υπάρχουν ωστόσο μερικά σημεία πού απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Μιά και δέν υπάρχει ειδικευμένο προσωπικό για να διεκπεραιώσει τό φιλόδοξο πρόγραμμα του 'Υπουργείου Παιδείας, στό τωρινό στάδιο θά άρκούσε να δοθεί στους μαθητές πληροφοριακή βιβλιογραφία και ύλικό. Μαθήματα μιάς ώρας τήν εβδομάδα από άπειρους ούσιαστικά δασκάλους, πολύ λίγα θά πρόσφεραν στους μαθητές, και θά μπορούσαν να είναι ακόμη και επικίνδυνα. Βέβαια για να λειτουργήσει ό επαγγελματικός προσανατολισμός σ' όλα τά επίπεδα θά πρέπει τό 'Υπουργείο ν' αντιμετώπισει σοβαρά τήν οργάνωση Πανεπιστημιακών σπουδών στόν επαγγελματικό προσανατολισμό και τή Σχολική ψυχολογία, τό ταχύτερο δυνατό.

'Η δουλειά πού έκανε τό 'Υπουργείο 'Εργασίας είναι άρκετή, αλλά περιορίζεται κυρίως στην επιλογή σπουδαστών για τήν Τεχνική 'Εκπαίδευση και περισσότερο τήν επιλογή εργατών παρά τή συμβουλευτική και τόν επαγγελματικό προσανατολισμό. 'Επομένως, τό 'Υπουργείο 'Εργασίας θά πρέπει να διευρύνει τήν περιοχή τών επαγγελμάτων πού κάλυπτε μέχρι τώρα, και να επεκταθεί σέ έντελώς νέες περιοχές, όπως είναι ή επαγγελματική επανένταξη, π.χ. τών μεταναστών εργατών πού γυρίζουν από τή Δ.Γερμανία. Γενικότερα θά πρέπει βέβαια να πάρει πολύ περισσότερο τή μορφή του πραγματικού επαγγελματικού προσανατολισμού και τής συμβουλευτικής σέ στενή συνεργασία μέ τό 'Υπουργείο Παιδείας.

'Η διοχέτευση ξεϊδικευμένου ή μή εργατικού δυναμικού στίς περιοχές τής παραγωγής πού τό χρειάζονται περισσότερο, άσφαλώς δέν είναι, ούτε πρέπει να είναι, ό κύριος στόχος για τόν επαγγελματικό και σχολικό προσανατολισμό και τή συμβουλευτική. (2). 'Ο σύμβουλος συχνά παίζει αποφασιστικό ρόλο στίς επιλογές ενός εφήβου, αλλά και ενός ενήλικα ακόμη. Γι' αυτό καί μπορεί πολύ εύκολα να γίνει όργανο πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων πού μπορεί να είναι αντίθετα πρós τά συμφέροντα, τίς ικανότητες, τίς προτιμήσεις, τά ενδιαφέροντα εκείνου πού συμβουλεύει.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- 1) Fraser, J. M. *Psychology: General, Industrial, Social*, Pitman, London, 1967
- 2) Brown, R. *Managers, Men and Morale*, Maudonald and Gbanw, Maxdonald and Evans, London, 1966.